

עת"א 40718/06/23 - מיכאל הרמבם (אסיר) נגד הממונה על עבודות שירות - מפקדת גוש צפון

בית המשפט המחוזי בחיפה

11 יולי 2023

עת"א 40718-06-23 הרמבם(אסיר) נ' הממונה על עבודות שירות - מפקדת גוש צפון ואח'

בפני עותר	כב' הנשיא רון שפירא
נגד משיב	
מיכאל הרמבם (אסיר) ע"י ב"כ עו"ד רהב אופנהיימר (סנגוריה ציבורית)	
הממונה על עבודות שירות - מפקדת גוש צפון	

פסק דין

הרקע לעתירה וטענות הצדדים בתמצית:

לפני עתירת העותר שהוגשה נגד החלטת המשיב בדבר הפסקה מנהלית של עבודות השירות וריצוי יתרת העונש במאסר בפועל בבית סוהר.

העותר נדון ביום 6.7.22 בבימ"ש השלום לתעבורה בחדרה במסגרת פ"ל 7810-03-21 בגין עבירות נהיגה ללא רישיון נהיגה בידי מי שאינו מורשה כלל לנהיגה לצד עבירות נלוות נוספות והוטל עליו עונש מאסר בפועל לתקופה של 6 חודשים לריצוי בעבודות שירות החל מיום 15.08.22. כן הוטלו עונשים נוספים כגון קנס, פסילת רישיון נהיגה, פסילה על תנאי ומאסר על תנאי. ביום 18.05.23 נעצר העותר והוגשו נגדו כתב אישום ובקשת מעצר עד תום ההליכים בגין נהיגה ללא רישיון ונהיגה בזמן פסילה. על רקע זה הוזמן העותר לשימוע בטרם הפקעת עבודות השירות. בגיליון השימוע מיום 24.05.23 נכתב כי העותר התייצב באיחור לתחילת ריצוי עבודות השירות. התייצב רק ביום 29.08.22. מתחילת ריצוי עונשו ריצה 22 יום, נעדר 143 יום ללא אישור. נערכו לו 3 שיחות בירור ו-2 שימועים בהם קיבל הזדמנויות לחזור ולסיים את עבודות השירות בשל גילו הצעיר. נעצר בחשד לעבירות תעבורה והוגש נגדו כתב אישום, הוא שוהה במעצר. נוכח אי התייצבותו לעבודות שירות ברציפות וכנדרש ונוכח הגשת כתב אישום חדש בגין אותן עבירות עליהן הוא מרצה עונש מאסר שיקומי בעבודות שירות והיותו עצור, הוחלט כי מדובר בתנאים שאינם מאפשרים המשך ריצוי עבודות השירות. על כן, הוחלט ונמסרה לעותר הודעה על הפסקה מנהלית של עבודות השירות לפי סעיף 51ט' לחוק העונשין.

ב"כ העותר טוען כי לא נערך הליך שימוע כדין ולא ניתנה לו הזדמנות לטעון טענותיו במהלך השימוע. נטען כי החלטת המשיב להפקיע את עבודות השירות נסמכה על עצם היות העותר עצור במועד עריכת השימוע ונימוק זה הינו הנימוק היחיד שעמד בפני המשיב. ההחלטה התקבלה מבלי לשמוע את נימוקיו המלאים של העותר והינה בלתי סבירה. היה

מקום להמתין לבירור סופי של מעמדו של העותר בתיק המעצר והאפשרויות העומדות בפניו לצורך השלמת ריצוי יתרת תקופת המאסר שהוטל עליו בדרך של עבודות שירות. ברגע שהופקעו עבודות השירות זה מהווה מכשול בפני העותר שלא יכול לבקש במסגרת הליך המעצר לאפשר לו לרצות את עבודות השירות.

המשיב טוען כי הוראות הדין קוימו וניתנה לעותר זכות השימוע. קיים הליך שימוע וזאת לאחר שנעצר. למחרת פנה ב"כ העותר וביקש לערוך שימוע נוסף ואפשרו לו לערוך שימוע נוסף. עבודות השירות לא הופקעו אך ורק בגלל המעצר בתיק הנוסף. קיימים שיקולים ונימוקים נוספים שצוינו בגיליון השימוע, אשר מצדיקים לבדם הפקעת עבודות השירות. העותר לא התייצב במועד הקליטה לעבודות השירות והתייצב באיחור. בהמשך לא ביצע את עבודות השירות כסדרן ונעדר ימים רבים ללא אישור. עוד לפני שנעצר היה נכון להפקיע לו את עבודות השירות, קל וחומר לאחר מעצרו והגשת כתב אישום נוסף בעניינו. בנסיבות אלה, לא נפל פגם בהחלטה ואין מקום להתערב בה.

דין והכרעה:

לאחר שבחנתי את טענות הצדדים הגעתי למסקנה כי יש לדחות את העתירה שכן לא נפל בהחלטת המשיב או בהתנהלות המשיב פגם המצדיק התערבות.

המשיב הפקיע את עבודות השירות שהוטלו על העותר על פי סמכותו מכוח הדין ולא מצאתי פסול בשיקול הדעת שהפעיל לצורך כך או בסבירות ההחלטה, שכן נגד העותר הוגש כתב אישום נוסף בגין עבירות דומות והוא אף נעצר באופן שאינו מאפשר ריצוי העונש הנוכחי בעבודות שירות. מעבר לכך, כפי שפורט, מגיליון השימוע שנערך לו עולה כי היו די והותר סיבות להפקעת עבודות השירות מאחר שהעותר לא ריצה את עבודות השירות כסדרן ונעדר ימים רבים. נערכו לו בעבר שיחות בירור ושימועים וניתנו לו הזדמנויות להמשיך ולרצות את עבודות השירות, אך הוא לא השכיל לנצל הזדמנויות אלה ואף שב לבצע עבירות דומות נוספות.

בנסיבות אלה יש לקבוע כי במקרה זה העותר לא עמד במחויבות החלה עליו להצדיק את הענישה השיקומית שהוטלה עליו.

"האמצעי העונשי של מאסר בעבודות שירות נועד לספק חלופה עונשית אשר תכליתה לאזן באופן ראוי בין הצורך להטיל על נאשם עונש מאסר בגין עבירה שעבר, לבין האינטרס למנוע בנסיבות מתאימות, תוצאות קשות של מאסר בפועל מקום שניתן להשיג את מטרת הענישה ואת אינטרס הציבור שהיא אמורה לשרת בדרך מתונה שפגיעתה בנאשם תהיה פחותה. כך, נוצרה חלופה מוסדית לעונש מאסר לזמן קצר, המבקשת לקדם את מטרת השיקום שבענישה ההולמת במיוחד נאשמים שאינם מעורים בעולם הפשע אך עברו עבירה הראויה לעונש מאסר, אך נשיאת מאסרם בין סורג ובריא עלולה לדרדרם לעולם הפשע, ואף אינה כורח בלתי נמנע להגשמת אינטרס הציבור בענישה. וכך, מקום שניתן להשיג את המטרות העונשיות של המאסר בדרך מועילה יותר לחברה ופוגענית פחות לעבריין, יש להעדיף דרך זו..."

הטלת מאסר בעבודות שירות נתפסת בדין כפריבילגיה המוענקת לנאשם. על הנאשם נגזר עונש מאסר והוא

"מתוייג" כמי שנדון למאסר, אלא שניתנת לו אופציה לרצות את מאסרו בתנאים פתוחים של חיים במסגרת חופשית ועבודות שירות במקום ריצוי מאסר בכלא. פריבילגיה זו אינה מוקנית לנאשם באורח מוחלט ובלתי מותנה. היפוכו של דבר. היא הדירה וניתנת לביטול בכל שלב, מקום שהנאשם אינו עומד בציפיות המתחייבות ממנו לצורך מימושה. נאשם המבקש לרצות את מאסרו בעבודות שירות חייב לקבל עת (כך במקור, ככל הנראה צריך להיות "על") עצמו עול אחריות הנילווה למסלול עונשי מיוחד זה, ולבצע את המוטל עליו על פי הוראות הממונים, בלא סטייה והפרה של הכללים...

סעיף 51ט' לחוק העונשין, הסדיר את אופן הפעלת סמכותו המינהלית של הנציב להפקיע את עבודות השירות בהתקיים אחת העילות הסטטוטוריות לכך. אותן עילות מייצגות מצבים בהם העובד אינו עונה בהתנהגותו לאמות המידה הנדרשות, ולכן תכלית עבודות השירות מסוכלת ונדרש אז לכוון את העברין למסלול העונשי הרגיל, תוך התחשבות בתקופה אותה ריצה בעבודות עד מועד ההפקעה...".

רע"ב 426/06 נאסר חווא נ' שירות בתי הסוהר (פורסם בבנו, החלטה מיום 12.03.2006).

בין העילות הקבועות בסעיף 51ט'(א) לחוק העונשין מצויה העילה לפיה העותר "נתון במעצר או משוחרר בערובה בתנאים שאינם מאפשרים את התייצבותו להמשך ביצוע עבודת השירות"; בענייננו התקיימה עילה זו ועל כן, אינני סבור כי נפל פגם בהחלטת המשיב אשר הורה על הפסקת עבודות השירות שכן בעת מתן ההחלטה העותר היה נתון במעצר בתנאים שאינם מאפשרים את התייצבותו להמשך ביצוע עבודות השירות. כמו כן, בענייננו, העותר מואשם כי ביצע שוב את אותן העבירות בתיק הנוסף בעת ריצוי עבודות השירות בתיק שבנדון והדבר מקים חשש מהותי כי הפריבילגיה של ריצוי מאסר בעבודות שירות אינה הולמת אותו, שכן ככל הנראה לא למד לקח ובחר להסתבך בביצוע עבירות דומות נוספות בעודו מרצה מאסר בעבודות שירות בגין עבירה קודמת. לכן ייתכן כי הענישה השיקומית איננה מתאימה לעותר ויש בהתנהגותו כדי לקעקע את הבסיס שעליו נשען העונש השיקומי, כפי שנקבע בעניין חווא הנ"ל. עם זאת, לשם קביעה כי העותר אינו ראוי לפריבילגיה שבריצוי עבודות השירות דרושה תשתית עובדתית ראויה כי אכן ביצע את העבירה הנוספת. לעניין זה הגשת כתב אישום משקפת את ההנחה כי גורמי אכיפת החוק בתביעה הכללית סבורים כי קיימות ראיות משפטיות לכאורה המניחות יסוד סביר להרשעת העותר בעבירות המיוחסות לו ומדובר בראיות מספיקות כדי להקים חשש כי העותר ביצע עבירה דומה נוספת, למרות ההזדמנות שניתנה לו. בנסיבות אלו, סבורני כי גם מסיבה זו ההחלטה שניתנה בעניינו סבירה. כמו כן, כפי שפורט, העותר לא עמד בתנאים ובכללים של ריצוי העונש בעבודות שירות, נעדר רבות ולא ריצה את עבודות השירות כסדרן ובהתאם לכללים באופן המהווה עילה להפקעת עבודות השירות.

בסיכומי של דבר, במקרה זה אינני סבור כי נפל פגם בהחלטת המשיב המצדיק התערבות. המשיב פעל כדין כאשר החליט על הפסקה מנהלית. כמו כן, לא מצאתי כי נפל פגם בהליך השימוע. לעותר נמסרה הודעה כדין בטרם קיום השימוע ולב"כ העותר ניתנה ההזדמנות לשטוח טענותיו.

אשר על כן, לאור המפורט לעיל, העתירה נדחית.

להעביר לב"כ הצדדים ולעותר באמצעות שב"ס.

ניתן היום, כ"ב תמוז תשפ"ג, 11 יולי
2023, בהעדר הצדדים.
רון שפירא, נשיא